

a kelet-európai országokkal való szorosabb együttműködésre. Ám a közeledésnek két-irányúnak kell lennie. Nem lehet véletlen, hogy a konferenciára készült kiadványban a Múzeumi tanulmányok Európában című fejezetben nem találjuk az egyébként igen jelentős magyar történet-sz-muzeológus képzést.

BEZZEG MÁRIA

Játszani is engedd!

Mit tagadjam, meglehetősen sok fenntartással forgattam azt a meghívót, amely a LEGO Hungária Kft. és az Országos Gyermekvédő Liga LEGO-óriástorony építéséhez hívta a budapesti gyerekeket. Gyanakvásomat az okozta, hogy a meghívottakat nem egy jóízű és kötetlen játszadozásra invitálták, hanem rekord-döntögetésre. „Lego-elemekből óriástornyot építenek a gyerekek, amely egyben Guinness-világ-csúcskísérlet is” – csalogatnak a szervező vendéglátók.

Tudjuk, a gyermekkor a felnőttkori élet- és viselkedésminták elsajátításának időszaka, és az is köztudott, hogy a felnőtt társadalom felelőssége: mire készíti fel, mire ösztönzi az utána jövő generációkat.

Ez a játszódélelőtt számomra egy érdek- és érdemorientációjú társadalom üzenete, egy olyan társadalomé, amely lenézi a játékot, önmagában haszontalan tevékenységnek tartja, ám sokra, túl sokra becsüli a teljesítményt, a rekorddöntögetést. Egy olyan rosszkedvű felnőtt-társadalom üzenete bújjik meg a sorok között, amely nemcsak magának okoz csalódást, hanem a gyerekeinek is. Egy olyan felnőtt-társadalom magatartása ez, amely csalódott a hétköznapiakban, amely nem sokra becsüli a mindennapok „aprómunkáját”, amelyben az „átlagpolgár” egyfolytában frusztrálódik a rá nehezedő súlyok alatt, s amely a hétköznapi teljesítményekért nem ígérhet mást és többet, csak mellőztetést, szorongásokat és csalódottságokat.

A grandiózus rossz közérzet, a „leg”-gel való bírkózás előérzete legyintett meg a meghívó olvastán. Vigaszul persze ott lehettek volna *Göncz Árpád* szavai – aki nagyapósan figyelmeztette az összegyűlt érdekelteket: „Ha dől a torony, hagyjátok abba a munkálatokat, és kezdjétek új torony építésébe.” Ebben a mondatban némi játékoság is megbújt, és eszembe juttatta, hogy az építősi, a rekorddöntögetés világában játék.

Hisz már *Mérei Ferenc* is megírta a *Játékpszichológia* című tanulmánykötet előszavában, hogy a gyereki játék legfőbb sajátossága „az önmagáért való cselekvés jókedve és derüje”. Az említett kötet szerzője, *S. Millar* pedig egyhelyütt azt írja, hogy a játék „fémjelzése a választási szabadság, és az a tény, hogy senki semmilyen körülmények között nem kényszeríti rá az embert. A tárgyak és gondolatok megszokott kezelési kényszerének hiánya jellemzi ezt a tevékenységet”. Az is köztudott, hogy a gyerek játéka szorosban kapcsolódik a felnőtt életmódhoz, életvitelhez, életszemlélethez, s egyáltalán nem mindegy, mivel, hogyan és mit játszanak a gyerekek, s játszanak-e egyáltalán.

Nem tudom, létezik-e statisztika, amely azzal próbál szembesíteni bennünket, felnőtteket, hogy mennyi időt töltenek el játékkal gyerekeink. Gyanítom, hogy igencsak sereg-hajtók lennének egy világranglistán. A mi gyerekeink ugyanis túlterheltek testben és lélekben, s agyonszabályozottak. A mi gyerekeink az iskolába kerülés előtt már viselkedés-zavarokkal, pszichoszomatikus tünetekkel, mentális problémákkal kínlódnak. Nem lehet véletlen, hogy az oktatási törvény elfogadását megelőző parlamenti vitán fölmerült egy diszlexia- és diszgráfia-központ létrehozását sürgető javaslat, hogy közel egy órát vitatkoztak ebben a parlamentben arról, hogy meghosszabbítsák-e az iskolaévet vagy sem, vagy azon, hogy ki fedezze a tanulószobák, napközik fenntartásának költségeit.

Ákárhányszor együtt láttam magyar és külföldi gyerekeket nemzetközi találkozókon, mindig az volt az érzésem, hogy a mi gyerekeinkből hiányzik a személyes bátorság, az alkotói könnyedség, a kreativitás és az autonómia.

Pedig az egyes ember egyéni alkotó- és játékos kedve nélkül nemigen születhet meg sem a hétköznapi apró csodája, sem az a bizonyos „leg”, amivel olykor-olykor be lehet kerülni az emberiség történelemlétkönyvébe, vagy valamiféle Rekordok könyvébe.

T. PUSKÁS ILDIKÓ

Népismeret-oktatás Százhalombattán

Egy táncos levele

Régóta foglalkoztatott a gondolat: hogyan lehetne a néptánc-, néprajz-ismereteket becsempészni az iskolai oktatásba. Ennek szükségességét nem szeretném külön elemezni. Úgy érzem, a gyakorlat végül is igazolja elképzeléseimet. A cselekvésre azonban sok „előzmény”, tapasztalat buzdított; belföldön például a martonvásári iskolában folyó oktatási forma. Élményeket külföldön is szereztem: A Forrás Néptáncegyüttessel gyakorta veszünk részt külföldi fesztiválokon, ahol feltűnt, hogy a török, a ciprusi, a görög együttesek mennyire büszkék származásukra, mennyire egyértelmű számukra saját táncaik eltáncolása. Ezekben a csoportokban érződik, hogy táncuk köznapiságunkban is fontos szerepet töltenek be: az együvé tartozás, a közösség jelképeként „használják”. Törökországban az iskolában tanítják meg a gyereket a nemzeti hovatartozás kifejezésének helyes módjaira, és mivel ez a gyerekek számára teljesen természetessé válik, így nem kell nacionalizmustól és egyéb ma olyan divatos „rémisztő” jelenségektől tartaniuk.

Világossá vált, hogy az iskolai oktatásnál kell kezdeni. Ebben az esetben szóba nem jöhet, hogy valakinek vannak ugyan hazafias érzelmei, de nincs eszköze azok kifejezésére. Azok a fiatalok – és idősebbek is – hajlamosak a helytelen és rosszízű kifejezési formákra, akik illő eszköz hiányában nem tudják hazafias érzelmeiket a megfelelő időben, helyen és módon kifejezni. Ezért fontos, hogy a gyerekek megtanulják a kifejezés módját, hogy fokozatosan ismerjék meg az egyetemes magyar kultúrát, mert akkor nem lehet félrevezetni, becsapni, tévútra vinni őket. A programnak ennek következtében egyetlen célja van: megtanítani a gyerekeket mindarra, amit örököltünk, ami tisztán és őszintén képviseli magyarságunkat.

Fontos, hogy a folyamatban figyelembe vegyük a gyerekek életkori sajátosságait, befogadóképességüket, nyitottságukat.

Fontos, hogy a gyerekek megtanulják és észrevegyék, hogy a néprajz és a köznapiság között szoros kapcsolat van, vagyis a történelmi tények és a néprajz, az irodalom és a néprajz összefügg.

Fontos, hogy a gyerekek komplex formában tanulják a tantárgyat, ne elaprózva, mert akkor nem nyernek egységes képet.

Fontos, hogy a tantárgy ne teljesítmény-, hanem élménycentrikus legyen, segítsen kialakítani azt a kötődést, amely elvezet a Kölcsey-Széchenyi-féle cselekvő hazaszeretethez.

Fontos szerepet tölthet be a tantárgy oktatása a közösségi életben is. A tánc, az ének, a kézművesség mind olyan tevékenység, amelyet mindig közösségekben végeztek.

Sajátos alkotó közösségek jöhetnek létre, melyekben különböző tevékenységek egy tőről fakadnak, ugyanakkor mindenki megtalálhatja a kedvére valót. Nyári táborokban kézművesek, énekesek, táncosok dolgozhatnak egymás mellett és együtt.